

Arkadiusz Kustra

AGH Akademia Górniczo-Hutnicza

e-mail: kustra@agh.edu.pl

**AGENCJE KREDYTÓW EKSPORTOWYCH ECA I ICH
ROLA W FINANSOWANIU GÓRNICTW NA ŚWIECIE**
**EXPORT CREDIT AGENCIES (ECA) AND THEIR ROLE
IN MINING FINANCING IN THE WORLD**

DOI: 10.15611/pn.2018.509.20

JEL Classification: G32

Streszczenie: Problem finansowania działalności zarówno operacyjnej, jak i strategicznej jest istotny w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw. W przypadku niektórych branż konwencjonalne źródła kapitałów są trudno dostępne z uwagi na uwarunkowania rynku finansowego. Przykładem może być górnictwo, które dla zapewnienia rozwoju musi sięgać po alternatywne finansowanie charakterystyczne dla tej branży. Jednym z rodzajów takiego finansowania są agencje kredytów eksportowych, rozwijające swą działalność w kierunku wypracowania nowych modeli funkcjonowania. W artykule przedstawiono największe agencje kredytów eksportowych na świecie i wskazano ich cechy charakterystyczne na tle konwencjonalnych źródeł finansowania. Zidentyfikowano największe państwa finansujące, ale również pozyskujące takiego rodzaju kapitały w odniesieniu do branży górniczej.

Słowa kluczowe: finansowanie, agencje kredytów eksportowych, górnictwo.

Summary: The problem of financing operations, both operational and strategic, is important in financial management. In the case of some industries, conventional sources of capital are difficult to access due to the conditions of the financial market. An example may be the mining industry, which, to ensure development, has to use alternative financing characteristic for this industry. One of the types of such financing is the Export Credit Agencies, which recently have significantly expanded their activity and developed a new model of functioning. The largest Export Credit Agencies in the world were presented in the paper and their characteristic features were indicated. The largest financing as well as acquiring such capital countries were identified.

Keywords: financing, Export Credit Agencies, mining.

1. Wstęp

Problem pozyskania kapitałów do finansowania działalności stał się w ostatnim czasie strategicznym wyzwaniem dla podmiotów funkcjonujących w branży górniczej. Dotyczy to nie tylko przedsiębiorstw wydobywczych, lecz także współpracujących z nimi dostawców i odbiorców. Istotność tego zjawiska szczególnie jest odczuwalna w sektorze surowców energetycznych identyfikowanych z konwencjonalnymi nośnikami energii, takimi jak węgiel kamienny. Presja polityki klimatycznej oraz dekarbonizacja mające na celu ochronę środowiska spowodowały ogólną niechęć rynku finansowego i wycofywanie się instytucji finansowych z udostępniania kapitału w postaci długu.

W wyniku tak zakrojonych działań przedsiębiorstwa górnicze muszą zwrócić się po kapitał alternatywny, który zapewni im dalsze funkcjonowanie. Jedną z form takiego finansowania są agencje kredytu eksportowego ECA, które będąc w większości przypadków podmiotami powiązаныmi ze strukturami państwowymi, zapewniają finansowanie branż mających utrudniony dostęp do tradycyjnych form finansowania. Jednocześnie agencje te stanowią narzędzie wspierania podmiotów krajowych w ich ekspansji zagranicznej na rynkach międzynarodowych.

Z uwagi na powyższe, celem artykułu jest przedstawienie istoty agencji kredytu eksportowego wraz z aktualną charakterystyką rynku ECA i podmiotami funkcjonującymi na nim. Mając na uwadze specyfikę takiego finansowania, przedstawiono zaangażowanie kapitałów w branży górnictwa węgla kamiennego na świecie, wskazując jednocześnie korzyści i wady takiego finansowania.

2. Problemy branży górniczej w pozyskaniu finansowania

W chwili obecnej jednym z wyzwań dla przedsiębiorstw górniczych na świecie jest zapewnienie finansowania ich działalności operacyjnej i inwestycyjnej w celu realizacji polityki strategicznej. W ujęciu ogólnym pozyskanie kapitałów i ich optymalna struktura stanowi jeden z kluczowych czynników generowania wartości dla właściciela. Właściwa dźwignia finansowa, odzwierciedlająca stosunek kapitałów obcych do kapitałów własnych, umożliwia osiągnięcie akceptowalnych kosztów finansowania dla podejmowania decyzji związanych z realizacją efektywnych projektów geologiczno-górnich.

Aktualny klimat ekonomiczny w górnictwie nie sprzyja jednak finansowaniu opartym na tradycyjnych źródłach kapitałów, możliwych do zastosowania w warunkach stabilnego otoczenia rynkowego. Niestabilność cen, nieelastyczna struktura aktywów, jak również duże ryzyka formalnoprawne oraz polityczne nie pozwalają branży i jej przedsiębiorstwom w pełni korzystać z możliwości rynku finansowego. Brak kapitałów na rozwój, a także problemy bieżącego finansowania i wysokie koszty finansowe prowadzą do odrzucenia perspektywicznych projektów, spowolnienia już realizowanych lub ich zamknięcia.

Szczególnie problemy braku finansowania dotyczą górnictwa węgla kamiennego oraz energetyki opartej na tym nośniku. Przykłady ostatnich lat pokazują, że banki i fundusze wycofują swoje zaangażowanie na skutek realizacji polityki etycznej opartej na walce z zanieczyszczeniem klimatu, jak również ideologii zrównoważenia produkcji energii bazującej na źródłach niskoemisyjnych i odnawialnych. Dla przykładu, Bank ING w 2015 r. stanął na czele koalicji przeciwdziałającej zmianom klimatycznym na świecie i ogłosił ograniczenie finansowania podmiotów górniczych zajmujących się wydobywaniem węgla. Jednocześnie potwierdził nieangażowanie się w nowe inwestycje, z których przychody ze sprzedaży pochodzą co najmniej w 50% z segmentu górniczego związanego z węglem. Polityka ta stanowi całkowitą zmianę dotychczasowej strategii, w ramach której Bank ING był jednym z 30 największych i najbardziej zaangażowanych podmiotów finansujących branżę górniczą na świecie. Finansowanie to, szacowane na 4,5 mld USD w latach 2007-2015, było w 60% efektem działalności kredytowej banku, a w 40% stanowiło zaangażowanie kapitałowe w akcje lub papiery korporacyjne podmiotów górniczych [*World's biggest wealth fund excludes 52 coal-related groups*].

Z kolei największy fundusz inwestycyjny na świecie, państwowy Norges Bank Investment Management, w 2015 r. wycofał się z inwestycji w spółki górnicze i energetyczne związane z węglem kamiennym. Ograniczenia zaangażowania kapitałowego objęły ponad 50 spółek, w których ponad 30% przychodów ze sprzedaży pochodziło z górnictwa lub energetyki opartej na węglu. Należy zaznaczyć, że fundusz nie wycofał się z największych trzech podmiotów na świecie, które są producentami węgla, tj. BHP Billiton, Rio Tinto oraz Glencore, gdyż w ich przypadku dywersyfikacja i masowość przychodów z innych górniczych segmentów biznesowych dają w efekcie mniejszy udział przychodów ze sprzedaży węgla. Dezinwestycje funduszu dotknęły w głównej mierze firm amerykańskich (np. Peabody Energy), chińskich (np. China Coal Energy), indyjskich (np. Tata Power), ale również trzech japońskich oraz kilku europejskich (np. Tauron, Bogdanka) [ING 2016].

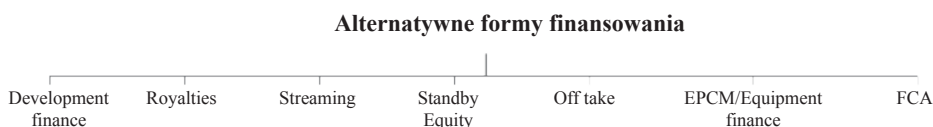
Przytoczone przykłady wskazują potrzebę zaimplementowania alternatywnych form finansowania przedsiębiorstw górniczych narażonych na brak kapitałów, funkcjonujących zwłaszcza w segmencie węgla kamiennego. Problemy z pozyskaniem kapitałów dotyczą nie tylko podmiotów wydobywczych, lecz także ich dostawców i odbiorców.

3. Alternatywne formy finansowania w górnictwie

Problemy finansowania działalności górniczej spowodowały, że podmioty wydobywcze sięgnęły po źródła alternatywnego finansowania, które dotychczas były wykorzystywane tylko w projektach geologiczno-górniczych, dla finansowania pozyskania surowców towarzyszących głównej kopalinie w złożu. Zastosowanie alternatywnych źródeł zapewnia pozyskanie finansowania na określonych etapach cyklu życia projektu geologiczno-górniczego, gdzie niska wartość projektu wynika

z dużego ryzyka niepowodzenia i poniesienia strat finansowych dla dawców kapitałów. Dodatkowo, szczególne zapotrzebowanie na takie finansowanie pojawia się w okresach znaczących nakładów inwestycyjnych, gdzie przepływy pieniężne z projektów wykazują wartości ujemne.

Badania literaturowe dowodzą, że do alternatywnych metod finansowania zaliczane są: umowy w ramach ECA, *development finance*, *streaming*, *royalties*, umowy *off take*, *EPCM/equipment finance*, *standby equity* (rys. 1).



Rys. 1. Rodzaje finansowania alternatywnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Three things you need to know... 2013; Global Finance Mining Guide 2014].

Wymienione źródła finansowania ze względu na swoją specyfikę znajdują zastosowanie w projektach geologiczno-górnictwowych na określonym etapie cyklu ich życia (w tab. 1 obszar zacieniony wskazuje przypisanie danego rodzaju finansowania do określonego etapu projektu geologiczno-górnictwowego). Wykorzystanie konkretnego finansowania alternatywnego jest z reguły przypisane do określonej fazy, w której ramach wykonywane są określone prace charakteryzujące się określonym ryzykiem kredytowym, jak również perspektywą potencjalnego inwestora.

Tabela 1. Ryzyko i perspektywa inwestora na różnych etapach projektów geologiczno-górnictwowych w zależności od źródła finansowania alternatywnego

<i>Etap</i>	<i>Prace badawcze-Eksploracja</i>	<i>Prace rozwojowe - Estymacja</i>	<i>Budowa</i>	<i>Rozruch produkcji</i>	<i>Produkcja</i>
<i>Klasa ryzyka</i>	<i>bez ratingu</i>	<i>bez ratingu</i>	<i>bez ratingu/high yield</i>	<i>high yield</i>	<i>Inwestycyjne</i>
<i>Perspektywa inwestora</i>	<i>Wysokie/nieakceptowalne ryzyko</i>	<i>Wysokie ryzyko</i>	<i>Wysokie ryzyko</i>	<i>Średnie ryzyko</i>	<i>Niskie ryzyko</i>
Development finance					
Royalties					
Streaming					
Standby Equity					
Off take					
EPCM/ Equipment finance					
ECA					

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Three things you need to know... 2013; Global Finance Mining Guide 2014].

Prace badawcze związane z eksploracją są wykonywane po uzyskaniu odpowiednich praw i koncesji (choć nie zawsze jest to czynnik determinujący) i koncentrują się na obszarach o największej mineralizacji złożowej. Prace rozwojowe związane z estymacją złoża mają na celu zidentyfikowanie poszczególnych parametrów charakteryzujących złożo. Koncentrują się na stwierdzeniu technicznej wykonal-

ności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów kopaliny, determinujących poniesienie nakładów na przygotowanie i udostępnienie złoża w celu prowadzenia eksploatacji. Jednocześnie etap oceny kończy się w momencie zidentyfikowania złoża kopaliny, prowadzącego do podjęcia decyzji o budowie kopalni.

Budowa kopalni należy do najbardziej kapitałochłonnych etapów procesu geologiczno-górniczego i ma na celu udostępnienie złoża w celu prowadzenia eksploatacji na skalę przemysłową. Faza budowy kopalni wymaga od inwestora uzyskania wielu pozwoleń, co niejednokrotnie wydłuża ten etap.

Po zakończeniu budowy kopalni i przygotowania złoża do eksploatacji rozpoczyna się produkcja górnicza, w której ramach otrzymywany jest surowiec mineralny posiadający odpowiednie cechy produktu handlowego. Faza eksploatacji ma charakter długookresowy i może trwać wiele lat (w zależności od złoża, posiadanych zasobów oraz wykorzystywanych technik i technologii eksploatacji). W tym czasie mogą następować zmiany w oszacowaniu zasobów oraz założeń techniczno-ekonomicznych dla projektu geologiczno-górniczego. Długi okres funkcjonowania zakładu górniczego może prowadzić do zmian zakresu i skali produkcji w stosunku do pierwotnie zakładanej.

Ostatnim etapem w cyklu życia projektu górniczego-geologicznego jest zamknięcie kopalni i rekultywacja terenu, w którego obrębie prowadzona była eksploatacja.

Z zestawienia zaprezentowanego w tabeli 1. można zauważyć, że alternatywne źródła finansowania mają szczególne zastosowanie na początkowych etapach cyklu życia projektu geologiczno-górniczego, gdzie perspektywa inwestora jest związana z wysokim ryzykiem inwestycyjnym i kredytowym. Gdy projekt wchodzi w kolejne etapy prowadzące do uruchomienia produkcji i osiągnięcia maksymalnych zdolności produkcyjnych, można mówić o implementowaniu tradycyjnych form finansowania poprzez kapitał obcy, takich jak kredyty, pożyczki, obligacje korporacyjne, obligacje zamienne.

4. Agencje kredytów eksportowych jako alternatywna forma finansowania

Jedną z form alternatywnego finansowania działalności górniczej i projektów realizowanych w jej ramach mogą być kredyty eksportowe udzielane przez specjalne agencje. Agencje kredytów eksportowych (*Export Credit Agencies*, ECA) stanowią ważne źródło finansowania projektów górniczych zwłaszcza na rynkach wschodzących, gdzie występują wysokie koszty finansowe od kredytów udzielanych inwestycjom kapitałochłonnym.

Pierwsza agencja wspierania eksportu o charakterze ECA powstała w Wielkiej Brytanii w 1919 r. Jej misją było wspieranie miejsc pracy poprzez eksport, a równocześnie umożliwienie brytyjskim eksporterom konkurowania na zagranicznych rynkach poprzez pożyczki, przejmowanie ryzyka transgranicznego, ubezpieczenia i gwarancje.

Agencje ECA są finansowane przez fundusze państwowe, co oznacza, że nie mają na nie wpływu problemy z płynnością rynku. Jednocześnie stanowią pośrednią pomoc danego państwa w finansowaniu krajowych przedsiębiorstw na zagranicznych rynkach w ramach ich inwestycji kapitałowych czy też sprzedaży ich produktów, usług lub wartości niematerialnych w postaci technologii. Zapewniają również ubezpieczenie od ryzyka politycznego, które na rynkach wschodzących może być szczególnie wysokie a tym samym kosztowne w komercyjnych warunkach. Finansowanie jest udzielane w walucie lokalnej, w jakiej dany podmiot osiąga przychody na zagranicznym rynku, co jednocześnie zmniejsza jego ekspozycję na ryzyko kursowe.

Agencje ECA są w stanie wydłużać spłaty udzielanego finansowania do ok. 12 lat (według OECD, w krajach rozwiniętych najczęściej okres ten nie przekracza 10 lat). Tym samym ECA stanowią efektywną konkurencję, oferując dłuższe okresy spłat niż banki komercyjne. Dodatkowo koszty finansowe od udzielonego finansowania w ramach ECA jest znacznie tańsze niż w przypadkach banków komercyjnych. ECA dysponują znacznie większą zdolnością kredytową niż banki i inne instytucje finansowe, co oznacza, że mogą wspierać finansowanie projektów do kilku miliardów USD. Finansowanie sięga najczęściej 85% wartości kontraktu realizowanego na rzecz projektu oraz obejmuje pokrycie ryzyka agencji oraz 30% kosztów lokalnych. W efekcie finansowanie może znacznie przekraczać kapitał własny projektu, przez co może odznaczać się wysokim stopniem dźwigni finansowej, niemożliwym do osiągnięcia w warunkach finansowania bankowego.

Finansowanie przez ECA ma również zalety podatkowe, ponieważ jest zwolnione z podatku pobieranego u źródła osiąganego dochodu. Tym samym stanowi atrakcyjną właściwość decydującą o rentowności projektów w krajach, w których prowadzona jest restrykcyjna polityka podatkowa.

Przeciwnicy ECA wskazują na ukryte mechanizmy wspierania i finansowania działalności, szczególnie w krajach rozwijających się, dla podmiotów gospodarczych z państw rozwiniętych, które w sposób naturalny dążą do rozszerzenia rynków zbytu i osiągania dodatkowych przychodów. Jednocześnie uważa się, że ECA stanowią państwowe wehikuły zapewniające funkcjonowanie krajowym przedsiębiorcom, którym umożliwia się ekspansję międzynarodową poza rodzimymi rynkami, na których nie są w stanie efektywnie funkcjonować.

W chwili obecnej model funkcjonowania ECA na świecie znacznie się zmienił i ewaluuje pod wpływem rozwoju agencji azjatyckich, głównie z Chin, Japonii i Korei. Model azjatycki charakteryzuje się specjalizacją polegającą na funkcjonowaniu w danym kraju dwóch typów agencji kredytowych. Jedna z nich odgrywa rolę kredytodawcy i ubezpieczyciela przy transakcjach krótkoterminowych, druga zaś ma charakter pożyczkodawcy w projektach średnio- i długookresowych, z jednoczesnym oferowaniem szerokiego wachlarza dodatkowych usług oprócz finansowania. Te drugie niekoniecznie muszą oferować usługi w ramach wspólnego

łańcucha wartości dla określonego podmiotu gospodarczego (tzw. oferta produktów niepowiązanych).

Na rynku europejskim krótkoterminowe transakcje obsługiwane są przez podmioty prywatne w postaci banków komercyjnych lub dostawców oferujących kredyty handlowe. W niektórych krajach Unii Europejskiej zabronione jest zaangażowanie agencji ECA we wsparcie w transakcjach krótkoterminowych. Zestawienie największych agencji kredytów eksportowych na świecie z uwzględnieniem ich specjalizacji rynkowej opartej na kredytowaniu i ubezpieczeniu finansowania przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Największe agencje kredytów eksportowych działające na świecie

Lp	Kraj	Agencja Kredytu Eksportowego ECA
1.	Chiny	<input type="checkbox"/> China Export and Credit Insurance Corporation -Sinosure (ubezpieczyciel), <input type="checkbox"/> The Export-Import Bank of China - CEXIM (kredytodawca)
2.	Włochy	<input type="checkbox"/> Servizi Assicurativi del Commercio Estero S.p.A. - SACE (ubezpieczyciel + kredytodawca)
3.	Niemcy	<input type="checkbox"/> Euler Hermes (ubezpieczyciel + kredytodawca)
4.	Francja	<input type="checkbox"/> COFACE <input type="checkbox"/> Banque Publique d'Investissement - Bipfrance
5.	Korea	<input type="checkbox"/> Korea Trade Insurance Corporation - K-sure (ubezpieczyciel), <input type="checkbox"/> Export-Import Bank of Korea - KEXIM (kredytodawca)
6.	Indie	<input type="checkbox"/> Export Credit Guarantee Corporation of India - ECGC <input type="checkbox"/> Export-Import Bank of India – I-Eximbank
7.	Rosja	<input type="checkbox"/> Export Insurance Agency of Russia - EXIAR (ubezpieczyciel + kredytodawca)
8.	Wielka Brytania	<input type="checkbox"/> UK Export Finance - UKEF (ubezpieczyciel + kredytodawca)
9.	Kanada	<input type="checkbox"/> Export Development Canada - EDC (ubezpieczyciel + kredytodawca)
10.	Japonia	<input type="checkbox"/> Nippon Export and Investment Insurance - NEXI (ubezpieczyciel), <input type="checkbox"/> Japan Bank for International Corporation - JBIC (kredytodawca)
11.	USA	<input type="checkbox"/> Export Import Bank of U.S. - EXIM (ubezpieczyciel + kredytodawca)

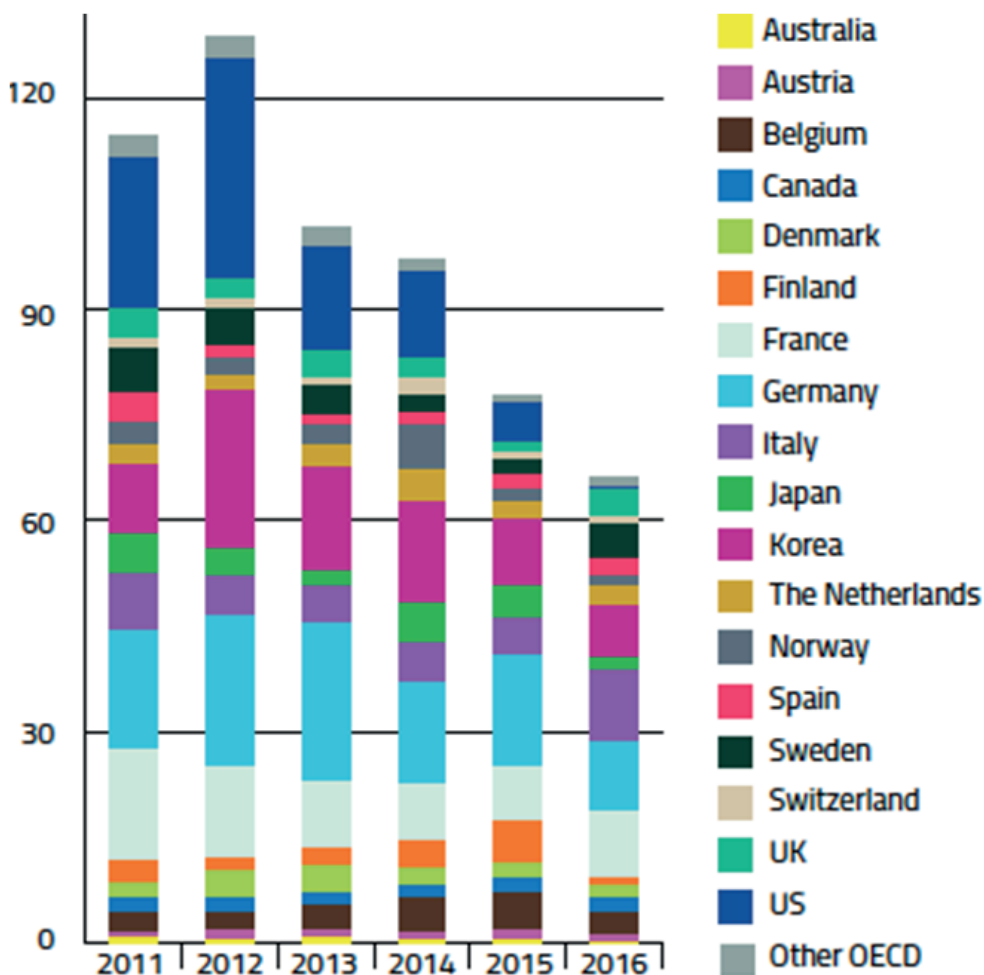
Źródło: [EXIM 2017].

Na rynku transakcji krótkoterminowych największe zaangażowanie finansowe w ramach ECA jest realizowane przez agencje azjatyckie, a konkretnie chiński Sinosure, koreański K-sure, japoński NEXI. Wynika to z opisanego wcześniej modelu ewolucji i będącej jego efektem specjalizacji rynkowej.

W przypadku rynku średnio- i długoterminowego największe zaangażowanie finansowe poprzez agencje ECA wykazały Chiny, które w 2016 r. dostarczyły kapitałów na kwotę ok. 34 mld USD. Z kolei Rosja, RPA i Indie miały najwyższą dynamikę wzrostu tego typu finansowania. Ogólnie państwa należące do grupy BRICS w 2016 r. były zaangażowane w finansowanie międzynarodowe swoich podmiotów na kwotę 51 mld USD.

W odniesieniu do państw należących do OECD łączna wartość finansowania wyniosła w 2016 r. ok. 66 mld USD. Największy udział miały: Włochy (10,3 mld

USD), Niemcy (9,7 mld USD), Francja (9,4 mld USD), Korea (7,4 mld USD). Udział w finansowaniu transakcji eksportowych poszczególnych państw poprzez działające na ich terenie agencje ECA przedstawia rysunek 2.



Rys. 2. Udział finansowania poszczególnych państw w których funkcjonują ECA i jego zmiany w latach 2011-2016 [mld USD]

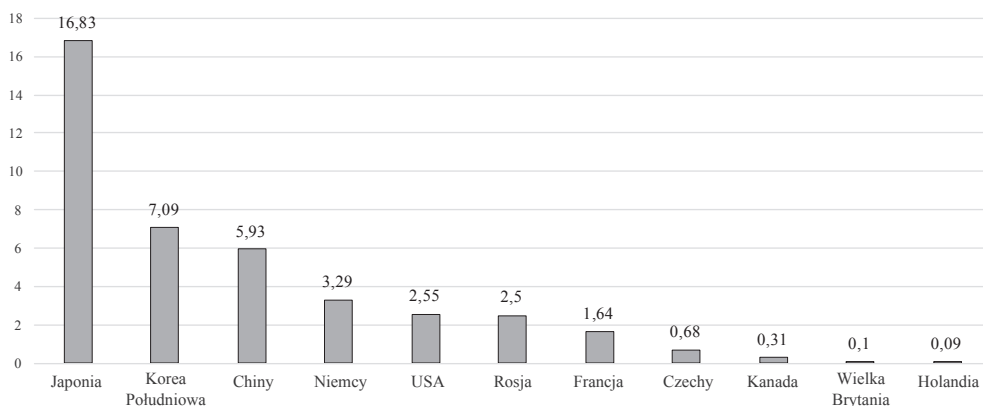
Źródło: [EXIM 2017].

Zestawienie przedstawione na rysunku 3. pozwala stwierdzić, że w latach 2011-2016 największe finansowanie transakcji eksportowych poprzez agencje ECA nastąpiło w roku 2012 (ponad 120 mld USD). Od tego roku wartość transakcji systematycznie spada, ale pozostaje na poziomie ponad 60 mld USD. Kraje najbardziej

zaangażowane we wspieranie eksportu to: Niemcy, Francja, Włochy, Korea, Japonia i USA. Zastanawiający jest fakt, że udział USA znacząco się zmniejszył od 2012 r.

5. Agencje kredytów eksportowych zaangażowane w finansowanie górnictwa na świecie

Agencje kredytów eksportowych stanowią ważne źródło finansowania projektów górniczych opartych na węglu kamiennym. W chwili obecnej w większości przypadków dla projektów górniczych na węglu kamiennym mogą stanowić jedyne źródło finansowania. W latach 2007-2015 największe zaangażowanie finansowe w działalność górniczą w węglu kamiennym poprzez agencje ECA wykazywały: Japonia, Korea Południowa, Chiny i Niemcy (rys. 3).



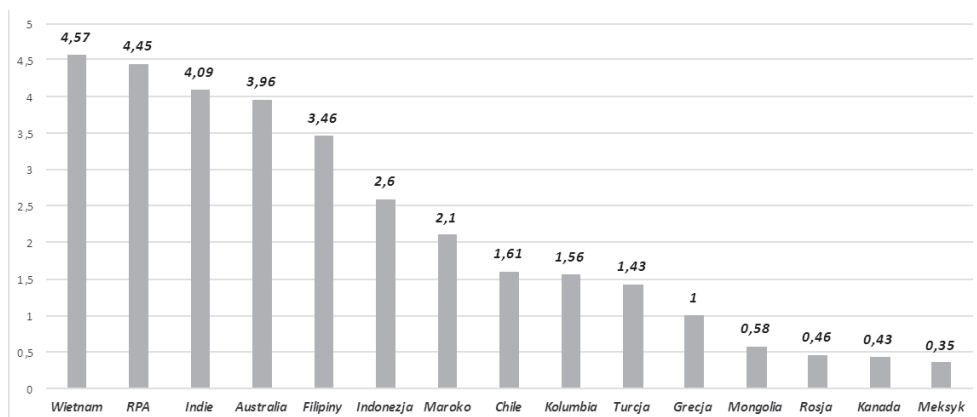
Rys. 3. Największe kraje, które finansują działalność górniczą związaną z węglem kamiennym poprzez Agencje Kredytu Eksportowego ECA

Źródło: [Mathiesen 2015].

W przypadku Japonii największymi beneficjentami finansowania górnictwa są krajowe firmy powiązane z branżą okołogórnictwem, takie jak: Hitachi, Toshiba i Mitsubishi. Dla przykładu, ostatni ze wskazanych podmiotów uzyskał w 2014 r. finansowanie na kwotę 1,4 mld USD z Japan Bank for International Cooperation na zakup udziałów projekcie węglowym Caval Ridge w stanie Queensland w Australii.

Zaangażowanie niektórych państw w finansowanie górnictwa węgla kamiennego (rys. 1) może budzić zdziwienie zwłaszcza w stosunku do promowanej przez nie polityki klimatycznej i światowej ochrony powietrza. Przykładem mogą być Niemcy, które poprzez firmy powiązane z branżą wydobywczą zaangażowały w latach 2007-2015 ponad 3 mld USD. Dotychczas jedynie USA i Francja zakazały finansowania poprzez agencje ECA projektów górniczych oraz energetyki opartej na węglu.

Największymi odbiorcami finansowania poprzez ECA są państwa rozwijające się. Najwyższe finansowanie zostało zaangażowane w Wietnamie, RPA i Indiach (rys. 4).



Rys. 4. Największe kraje będące odbiorcami finansowania udzielanego przez Agencje Kredytów Eksportowych ECA

Źródło: [Mathiesen 2015].

Wyjątkiem w tym zestawieniu jest Australia, która należy do 10 najbogatszych państw świata i jednocześnie przyjęła ponad 4 mld USD finansowania zaangażowanego w górnictwo węgla kamiennego. Nie stanowi to jednak zaskoczenia, gdyż Australia uchodzi za państwo górnicze, gdzie produkt krajowy brutto i jego wzrost zależy w dużej mierze od branży górniczej. Z kolei energetyka jest oparta na konwencjonalnych źródłach energii, które są stale rozwijane poprzez systematyczne finansowanie w nowe projekty strategiczne.

6. Zakończenie

Agencje kredytów eksportowych należą do alternatywnych form finansowania branż, w których występują trudności z pozyskaniem tradycyjnych kapitałów. Trudności te w ostatnim czasie dotyczą branży górniczej związanej z konwencjonalnymi surowcami energetycznymi oraz powiązanej z nią energetyki. Aktualny klimat ekonomiczny wokół branży paliwo-energetycznej sprawia, że instytucje rynku finansowego niechętnie angażują się w nie finansowo i kapitałowo lub wręcz drastycznie redukują swoją ekspozycję.

Agencje kredytów eksportowych, wypełniając lukę na rynku finansowym, dostarczają kapitałów do rozwoju strategicznego i kreowania wartości długookresowej przedsiębiorstw górniczych. Jest to widoczne zwłaszcza na rynkach wschodzących. Jednocześnie instytucje te stanowią ważne narzędzie wspierania eksportu i pro-

mowania ekspansji kapitałowej podmiotów gospodarczych pochodzących z tego samego obszaru politycznego. Do największych beneficjentów tego rynku należą firmy japońskie, koreańskie i chińskie. W Europie liderem są Niemcy, wspierające podmioty okولوجórniczne w ich zagranicznej polityce pozyskiwania rynków zbytu. Z kolei z takiego finansowania korzystają państwa rozwijające się, np. Wietnam, RPA, Indie, Filipiny, Indonezja. Niespodzianką w tym gronie może być Australia, należąca do najbogatszych państw świata, a mocno wykorzystująca tego typu finansowanie w branży górniczej.

Rozwój agencji kredytów eksportowych może stanowić ciekawy przykład dla rodzimego przemysłu wydobywczego oraz podmiotów z nim powiązanych, ale również borykających się z niedoborem kapitałów.

Literatura

- EXIM, 2017, *Report to the US Congress on Global Export Credit Competition*, June.
- Global Finance Mining Guide, 2014, Raport Ernst & Young.
- ING, 2016, *ING becomes latest bank to stop finance for new coal*, <https://www.theguardian.com/environment/2016/apr/15/worlds-biggest-wealth-fund-excludes-52-coal-related-groups> (25.01.2018).
- Mathiesen K., 2015, *Japan and South Korea top list of biggest coal financiers*, <https://www.theguardian.com/environment/2015/jun/02/japan-and-south-korea-top-list-of-biggest-coal-financiers-by-export-credit> (20.01.2018).
- McCann M., *Finding finance in the mining and minerals sector – A guide for mine developers*, <http://www.nortonrosefulbright.com/knowledge/publications/28747/finding-finance-in-the-mining-and-minerals-sector-a-guide-for-mine-developers#section4> (25.01.2018).
- Three things you need to know about alternative financing in the mining industry*, 2013, Raport PwC.
- World's biggest wealth fund excludes 52 coal-related groups*, https://www.banktrack.org/news/ing_becomes_latest_bank_to_stop_finance_for_new_coal (12.12.2017).